

Memento kurzus: Matlab gyakorló feladatok megoldásai

Segédanyag: Molnár Tamás

2019. november 13.

1. Feladat

Hozzuk létre a következő $\mathbf{M}$ mátrixot!

$$\mathbf{M} = \begin{bmatrix} \mathbf{e} & \mathbf{0} & \mathbf{0} & \mathbf{f} \\ \mathbf{I} & \mathbf{0} & \mathbf{0} & \mathbf{0} \\ \mathbf{0} & \mathbf{I} & \mathbf{0} & \mathbf{0} \\ \mathbf{0} & \mathbf{0} & \mathbf{I} & \mathbf{0} \end{bmatrix},$$

ahol $\mathbf{I}$ és $\mathbf{0}$ a 2×2 -es egység- illetve nullmátrix.

Megoldás:

```
M = [e,zeros(2,4),f; eye(6),zeros(6,2)]
```

2. Feladat

Az alábbi $\mathbf{v}_1$ sorvektor, $\mathbf{v}_2$ oszlopvektor és $\mathbf{A}$ mátrix segítségével képezzük a $\mathbf{v}_1 \cdot \mathbf{A} \cdot \mathbf{v}_2$ szorzatot úgy, hogy csak minden harmadik sorban illetve oszlopban levő elemet vesszük figyelembe!

```
v1 = (-10:10);  
v2 = (30:-2:-10)';  
A = (-5:15)' .* (5:25);
```

Megoldás:

```
v1(3:3:end)*A(3:3:end,3:3:end)*v2(3:3:end)
```

Megjegyzés: Egy oszlopvektort elemenként megszorozva egy sorvektorral mátrixot kapunk eredményül, így építettük fel az $\mathbf{A}$ mátrixot.

3. Feladat

Transzformáljuk a következő mátrixot diagonális alakra sajátvektorai segítségével! Lássuk be, hogy ez megegyezik a sajátértékekből képzett diagonális mátrixszal!

```
M = [-2,7,4  
      5,2,-1  
      1,0,8];
```

Megoldás:

```
[T,D]=eig(M);  
T\M*T  
D
```

4. Feladat

Hozzuk létre a $\text{Fibo}(n)$ függvényt, amely kiszámítja a Fibonacci-sorozat n . tagját! A sorozat képlete: $a_1 = 0$, $a_2 = 1$, $a_n = a_{n-1} + a_{n-2}$ ($n \geq 3$, $n \in \mathbb{N}$).

Megoldás:

```
% a Fibo.m fajlban
function x=Fibo(n)
if n<3 || (n-floor(n))~=0
    disp('Index negativ vagy nem egesz szam')
else
    a=zeros(1,n);
    a(1)=0; a(2)=1;
    for i=3:n
        a(i)=a(i-1)+a(i-2);
    end
    x=a(end);
end

% eredeti .m fajlban
Fibo(8)
arrayfun(@Fibo,1:10)
```

Megjegyzés: Még erre a számításra is létezik beépített Matlab parancs (`fibonacci`). Az általunk írt `Fibo` függvény csak skalár bemenetet képes fogadni. Az `arrayfun` parancs segítségével skalárookra értelmezett függvényt alkalmazhatunk mátrixok esetén is. Ekkor a mátrix minden elemén elvégzi a Matlab a műveletet és az eredményt berakja egy mátrixba.

5. Feladat

Határozzuk meg az alábbi vektor elemeinek négyzetösszegét `for` ciklus használatával és anélkül!

```
v=-20:0.000001:30;
```

Megoldás:

```
% 1. megoldas
v*v'
% 2. megoldas
sum(v.*v)
% 3. megoldas
vv=0;
for kk = 1:length(v)
    vv=vv+v(kk)^2;
end
vv
```

Megjegyzés: Az egyes megoldások futásidejét a `tic` és `toc` parancsok között futtatva lemérhetjük. Ez alapján láthatjuk, hogy a beépített mátrixműveletek lényegesen gyorsabbak lehetnek, mint a `for` ciklus.

6. Feladat

Ábrázoljuk az $A \sin t$ időfüggvényt különböző A amplitúdó értékekre egy közös ábrában!

```
t = 0:2*pi/100:2*pi;
A = 0:2:20;
```

Megoldás:

```

% for ciklussal
figure;
hold on;
for kk=1:length(A)
    plot(t,A(kk)*sin(t))
end

% matrix segítségével
figure;
plot(t,A' .*sin(t))

```

7. Feladat

Ábrázoljuk az $f(x) = \int_{-10}^x e^{-t^2} dt$ függvényt az $x \in [-10, 10]$ tartományon! Az integráláshoz használjuk az `integral` parancsot.

```
x=-10:0.01:10;
```

Megoldás:

```

f = @(x)integral(@(t)exp(-t.^2),-10,x);
figure
plot(x,arrayfun(f,x))

```

Megjegyzés: Az `integral` parancs mellett numerikus deriválás és integrálás elvégzéshez hasznos lehet a `diff` és a `cumsum` parancs.

```

figure
hold on
plot(x,exp(-x.^2))
plot(x,cumsum(exp(-x.^2)*0.01))
plot(x(2:end),diff(exp(-x.^2)/0.01))

```

Gyakorló feladat

Készítsünk numerikus szimulációt egy matematikai inga mozgásáról! Az inga mozgását leíró nem-lineáris differenciálegyenlet:

$$\ddot{\varphi}(t) + \sin \varphi(t) = 0, \quad (1)$$

ahol φ az inga függőlegestől mért szöghelyzete radiánban. Az $\mathbf{y}(t) = [\varphi(t) \ \dot{\varphi}(t)]^T$ állapotvektor bevezetésével a mozgásegyenlet elsőrendű alakba írható:

$$\begin{bmatrix} \dot{y}_1(t) \\ \dot{y}_2(t) \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} y_2(t) \\ -\sin y_1(t) \end{bmatrix}. \quad (2)$$

A mozgásegyenlet megoldását számítsuk ki a $t \in [0, 10\pi]$ időintervallumon a $\varphi(0) = 30^\circ$, $\dot{\varphi}(0) = 0$ (azaz $\mathbf{y}(0) = [\pi/6 \ 0]^T$) kezdeti feltétellel. A mozgásegyenlet megoldásához használjuk a beépített `ode45` függvényt! Az `ode45` alkalmazásához a sűgőban találunk segítséget (gyorsgombja: F1). Ábrázoljuk a kapott $\varphi(t)$ függvényt!

Megoldás:

```

t0 = 0;
tmax = 10*pi;
phi0 = 30*pi/180;
dotphi0 = 0;
[t,y] = ode45(@(t,y) [y(2);-sin(y(1))], [t0,tmax], [phi0,dotphi0]);

```

```

phi = y(:,1);
figure
plot(t,phi*180/pi)
xlabel('t')
ylabel('\phi')

```

A szimuláció ciklusos ismétlésével vizsgáljuk meg, hogy változik a lengések T periódusideje a $\varphi(0)$ kezdeti kitérés függvényében! A szimulációk során legyen $\varphi(0) = 2^\circ, 4^\circ, \dots, 174^\circ, 176^\circ$.

Megoldás:

```

t0 = 0;
tmax = 10*pi;
phi0 = (2:2:176)*pi/180;
dotphi0 = 0;
opts = odeset('MaxStep',0.1);
T = 0*phi0;
for kk = 1:length(phi0)
    [t,y] = ode45(@(t,y) [y(2);-sin(y(1))], [t0,tmax],...
                 [phi0(kk),dotphi0], opts);
    phi = y(:,1);
    % a felperiodusnal valt eloszor elojelet phi derivaltja
    T(kk) = 2*t(find(diff(phi)>0,1));
end
figure
plot(phi0*180/pi,T/2/pi)
axis([0 180 0 4])
title('Periodusido')
xlabel('\phi_0')
ylabel('T / (2 \pi)')

```

Megjegyzés: A $T = 0*phi0$; sorral a T változót először egy $phi0$ vektorral egyező méretű nullvektorként vesszük fel. Ez azért hasznos, mert így a T méretét előre definiáljuk, a T számára szükséges memóriát lefoglaljuk (egyébként a T mérete a for ciklus minden egyes lépésénél növekedne és folyamatosan nőne a memória igény). Az `odeset` paranccsal pedig az `ode45` megoldó beállításait érhetjük el, most a szimulációs időlépés maximális nagyságát állítottuk be, hogy a periódusidőt kellően pontosan láthassuk.